

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

FAGLIG LÆSNING

TIDSSKRIFT FOR SKOLE OG HJEM

BETTY LUND
RØDE KORS

58

REDIGERET AF
JØRGEN BANKE OG S. P. FREDEBO
AUG. OLSENS BOGHANDEL, KBHVN. HELLERUP

Hans I. Hansen og Th. Heltoft

Dansk Læsebog V

For Realklassen og tilsvarende Undervisningstrin
(15—16 Aars Alderen)

I 1929 paabegyndte Skolebestyrer *Hans I. Hansen* og Skoleinspektør *Th. Heltoft* Udgivelsen af det danske Læsebogssystem, der paa faa Aar har vundet udbredt Anvendelse i Mellem- og Realskolerne.

Ligesom i de fire første Bind, for 1.—4. Mellemskoleklasse, er Stoffet i V. Bind samlet i Centralelemner, hvortil der knytter sig Opgaver og Henvisninger til fri Læsning. I Tillægget findes Oversigt over de betydningsfulde Bevægelser og Tidsafsnit med Opgaver og desuden Smaastykker til Sprogiagttagelse. Bindet afsluttes med en udførlig Navneliste.

Indb. 5 Kr. 25 Øre

Centralelemnerne i „Dansk Læsebog V“:

I. Saga og Folkeviser — II. Ludvig Holberg — III. Brydningstider — IV. Romantikken i Danmark — V. H. C. Andersen — VI. St. St. Blicher — VII. Fr. Paludan-Müller — VIII. Realismen i Danmark — IX. Henrik Ibsen — X. Den danske Bonde — XI. Den danske Arbejder — XII. Under aaben Himmel — Tillæg: Oversigt — Opgaver — Stykker til Sprogiagttagelse og Navneliste.

Hans I. Hansen og Th. Heltoft: „Dansk Læsebog I—V“
faas til Gennemsyn hos Deres Boghandler.

GYLDENDAL

BETTY LUND

RØDE KORS

FAGLIG LÆSNING NR. 58

TIDSSKRIFT FOR SKOLE OG HJEM

SJETTE AARGANG — 8. HÆFTE

61.4
Lu. 38
r

Redigeret af JØRGEN BANKE og S. P. FREDEBO

1933

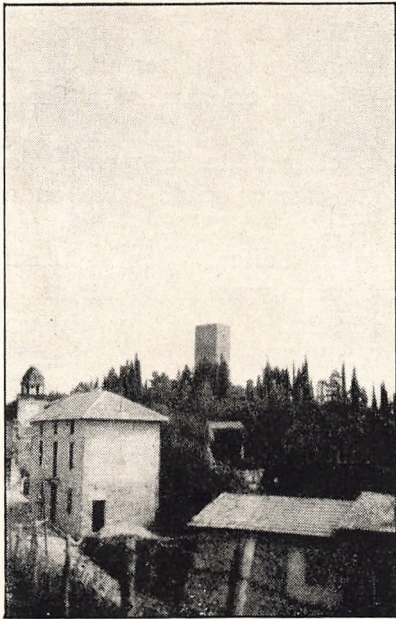
INDHOLD:

	Side
Slaget ved Solferino.....	3
Røde Kors stiftes	10
Røde Kors' Udvikling	12
Røde Kors under Verdenskrigen	14
Dunant	20
Røde Kors efter Verdenskrigen	22

84.

1937-38.

Solferino.

I.

SLAGET VED SOLFERINO.

I 1859 udbrod der en Krig mellem Sardinien og Østrig. Den drejede sig om, at de østrigske Provinser i Italien: Lombardiet og Venedig vilde bort fra Østrig for at komme sammen med Sardinien. Paa den Maade kom man nærmere til alle Italieneres store Maal: Italiens Enhed. For Lombardiet lykkedes det, for Venedig derimod ikke før 1866. I Krigen 1859 hjalp Frankrig Sardinien, og der udkæmpedes to store Slag i Norditalien, nemlig ved Magenta og Solferino.

Slaget ved Magenta var ualmindelig blodigt, og man mindedes mange Aar efter alt det Blod, der var udgydt, ved at kalde en stærk, rød Farve „magenta-rød“.

Da Hærene efter dette Slag atter skulde mødes, vidste alle, at Kampen vilde blive endnu haardere, Forbitrelsen paa begge Sider endnu større.

I Nærheden af Solferino, en italiensk Landsby i Posletten, hvor man ventede, at det næste Slag vilde komme til at staa, befandt der sig en schweizisk Turist ved Navn Henry Dunant (Angri Dynang). Han var ikke kommet til Stedet af Nysgerrighed, men fordi han vilde se, om han ikke paa en eller anden Maade kunde hjælpe.

Henry Dunant var født i Genf og var nu 31 Aar. Hans Fader var Embedsmand og meget velhavende. Moderen var en udmærket Kvinde, der fik stor Indflydelse paa Henry. Hun lærte ham, fra han var ganske lille, at man skal elske og hjælpe Mennesker af al sin Evne, og at man skal tænke sidst paa sig selv. Den unge Dunant kom tidligt ud at rejse. Han besøgte baade Amerika og nogle muhamedanske Lande, og han skrev derefter flere Bøger mod Slaveriet. Derfor interesserede han sig meget for Harriet Beecher Stove, hvis Bog „Onkel Toms Hytte“ ogsaa var rettet mod Slaveriet. To andre berømte Kvinder var han paavirket af, nemlig Elizabeth Fry, der har gjort et stort Arbejde for Fanger, og Florence Nightingale, der fik reformeret hele Sygepleje- og Hospitalsvæsenet i de protestantiske Lande. Hende var det, Dunant især beundrede og gerne vilde ligne.

Han opholdt sig i en lille Landsby, der hedder Castiglione og ligger nær ved Solferino; herfra overværede han Slaget.

Det fandt Sted den 24. Juni 1859. Slaglinien var

38 km lang, og her kæmpede nu 300 000 Mennesker uafbrudt i 15 Timer fra Kl. 3 om Morgenen. Mad fik de intet af i al den Tid, kun dobbelt Ration Brændevin. Dog havde Franskmændene naaet at faa Kaf-

Henry Dunant.

fe. Men begge Hære havde marcheret hele Natten og var allerede trætte, da Slaget begyndte.

Østrigerne var kommet først og havde taget de gode Stillinger. Franskmændene og Italienerne maatte bane sig Vej gennem et Terræn, der var fuldt af Vinrankefletninger mellem Morbærtræer, og da de endelig naaede frem, blev Kampen aldeles forfærdelig. Saarede og faldne laa i Dynger imellem hinanden, ingen bekymrede sig om dem. Under det voldsomste Uvejr med Lyn og Torden, Hagl, Storm

og skyllende Regn rasede de to Hære mod hinanden med Bajonetter og Geværkolber, med Sten, ja endog med Tænderne; Soldaterne var blevet som vilde Dyr.

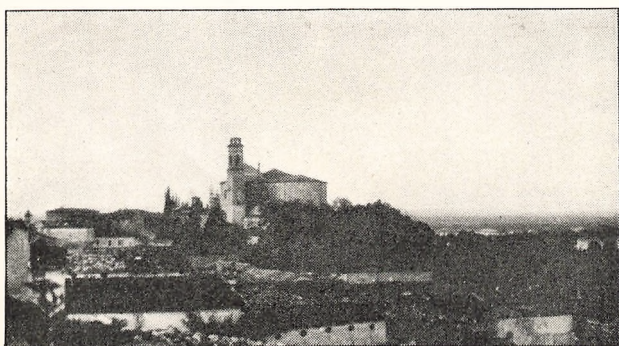
Omsider maatte Østrigerne vige. De tog saa mange af deres egne saarede med, som de kunde have, men det var langt fra alle. Da Slaget var endt, gik Franskmænd og Italienerne ud for at lede efter deres Venner, men det var næsten umuligt at finde de saarede mellem alle de døde; Terrænet var meget ujævnt, og mange laa skjult i Grøfter og bag Jordbunker. En Del fandt de dog og forbandt Saarene, der var fyldt med Jord, Bly og Splinter; men Vand kunde man ikke skaffe, og Vand trængtes der netop allermost til. Hele Natten igennem lød de saaredes Klager, Raab om Hjælp og Skrig af Angst og Smerter. Mange af de ulykkelige bad blot deres Kammerater om at slaa dem ihjel. Uhyggeligt er det at tænke paa, at i denne skrækkelige Nat var der Mennesker, der listede rundt og udplyndrede de faldne og hjælpeløse Soldater.

Efterhaanden blev en Del saarede bragt til de nærmeste Landsbyer, og derfra var det Meningen at sende alle, der skulde opereres, til den nærmeste større By, men det viste sig at være umuligt, da Østrigerne havde taget omtrent alle Vogne til deres saarede. Ligesom de kun havde tænkt paa deres egne, gik Franskmænd og Italienerne nu forbi de arme Østrigere, der var blevet tilbage, uden at ænse dem og hjælp kun deres egne Kammerater.

I Castiglione, hvor Dunant opholdt sig, var der efterhaanden kommet saarede i hvert eneste Hus. I Kirken laa 500 Mennesker, udenfor i Solen laa der 100 paa store Sejl. Til allersidst var der ogsaa bragt nogle saarede Østrigere dertil. I Landsbyen var der

baade Vand, Mad og Charpi, som man dengang brugte til Forbindinger, men man savnede Linned. Allerværst var det dog, at der manglede Mennesker til Hjælp.

Dunant fik dog hurtigt samlet en Mængde Bønderkoner og Piger fra Egnen, og disse fik han til at vaske og forbinde Saarene og give de saarede

Castiglione.

Mad og Drikke. Børnene fra Egnen blev ogsaa brugt, og de store Drengene var flinke til ustandselig at slæbe Spande med Vand ind til de syge. Da Kvinderne saa, at det kneb med Forbindsager, gav de Lægerne alt det Linned, de ejede. Lægerne gjorde deres bedste, men Arbejdet var uoverkommeligt, og flere besvimeede af Udmattelse. Ogsaa Bønderkonerne var ved at segne. Hvis en nysgerrig Turist kikkede ind i Kirken, blev han øjeblikkelig grebet og uden videre tvunget til at tage fat; men det var alligevel, selv hvor der var god Vilje, daarlig Hjælp.

Disse Folk kendte jo intet til Sygepleje; ved Amputationer bar de sig ofte helt galt ad, saa de saarede forblødte, og mange kunde slet ikke udholde at se paa alt dette forfærdelige og kunde derfor ikke bruges.

I tre Døgn arbejdede man paa Valpladsen uafbrudt med at begrave de faldne, deriblandt desværre mange, som kunde have været reddet. I disse tre Døgn sled Dunant i det inde i Kirken.

Han fik ogsaa sendt Bud til Byen Brescia efter mere Linned, Svampe, Naale, Appelsiner, Kamillete og Tobak.

Kirken i Castiglione.

Kvinderne var meget villige til at hjælpe Italicnere og Franskmand, men Østrigerne vilde de ikke have noget med at gøre. Først da de saa, at Dunant hele Tiden gik hen til den, der trængte mest til Hjælp, hvem det saa end var, fulgte de hans Eksempel, og til sidst sagde de: „Tutti fratelli!“ (alle er Brødre). Dunant skriver om dem: „Ære være disse medlidende Kvinder. Intet har skræmt dem bort, intet har svækket deres Iver og gjort dem forsagte, og deres beskedne Hengivelse trættes ikke, hverken ved Besværigheder, Modvilje eller Ofre“.

Slaget krævede 41 572 Menneskeliv, men i de næste Maaneder kom yderligere 40 000 til, der døde af Tyfus eller andre smitsomme Sygdomme. I den Del af Verdenshistorien, der ligger forud for Slaget ved

Solferino, har kun tre Slag krævet saa mange Ofre som dette, nemlig tre af Napoleons store Kampe: Borodino, Leipzig og Waterloo.

Det, der pinte Dunant mest, var Visheden om, at der var gaaet mange flere Menneskeliv tabt, end det havde været nødvendigt, og han tumlede ustandselig med den Tanke: „Hvordan kan vi undgaa dette? Hvordan kan vi hjælpe paa Krigens Rædsler? for noget maa der gøres”.

4de Dag efter Slaget kørte Dunant 6 Timer i Dødsfare for at opsøge Kejser Napoleon III og hans General Mac Mahon. Han vilde bede om at faa de fangne østrigske Læger til Hjælp, og det fik han. Paa Tilbagevejen besøgte han Brescia, hvis Indbyggerantal var blevet næsten fordoblet, og hvor man ogsaa kæmpede med Hede, Støv, Vandmangel og Hærskarer af Myg, der plagede de saarede.

Nej, det stod fast, at hvis Dunant kunde forhindre det, skulde dette aldrig gentage sig. Mennesker maatte aldrig mere staa med den Kval at føle deres egen Afmagt og Udygtighed og vide, at de maaske havde gjort Fortræd, hvor de gerne vilde hjælpe.

Der maatte udgaa et Opraab til alle, fra den mægtigste til den ringeste, for alle kunde være med. Man maatte forstaa, at den saarede, der kan reddes i Dag, maaske har faaet Koldbrand i Saaret i Morgen og maa dø. Hærene vilde aldrig have nok i deres eget Lazaretpersonale, om det saa blev tredoblet. Hele Folket maatte med. Og det var ikke nok at ville hjælpe, man maatte ogsaa kunne noget.

Saa skrev Dunant sin Bog om Solferino, og faa Bøger har vel optaget Mennesker mere. Dunant fremsatte her den Tanke, at alle Lande skulde arbejde mod samme Maal: Ambulancer, Lazaretter, syge og saarede skulde være ukrænkelige, og der skul-

de være et fælles internationalt Mærke, som skulde værne deres Neutralitet. I Fredstid skulde en Mængde Mænd og Kvinder uddannes til at kunne hjælpe.

II.

RØDE KORS STIFTES.

Det er blevet sagt, at Dunant hellere maatte have arbejdet for Fredssagen, og det er sikkert, at Fredssagen aldrig har haft ivrigere Tilhænger end Dunant, men han var en praktisk Mand. Han vidste, at Krigen var der, og at mange Krige vilde følge efter, og derfor maatte der handles straks.

Hans Plan saa for øvrigt temmelig haabløs ud, for hvor skulde Pengene komme fra? Staterne havde altid givet mange Penge til Hæren, men aldrig ret mange til Sundhedsvæsenet. Bogen om Solferino blev oversat paa en Mængde Sprog, og Dunant rejste utrættelig fra Sted til Sted og talte sin Sag. Han kom ogsaa til den gamle Konge af Sachsen, og da Kongen havde hørt Dunants Plan, sagde han: „Det Land, der ikke vil have Del i dette menneskekærlige Værk, vil sikkert blive lyst i Band af den ofentlige Mening i Europa”.

Interessen for Planen bredte sig; baade den preussiske Dronning og den mægtige preussiske Krigsminister Roon blev meget optagne af den, og da der i 1863 skulde være en Kongres i Berlin, hvor der skulde tales om Sygdomme, kom Dunant med til den. Hans Varme og Begejstring smittede. Kulde og Ligegyldighed smeltede bort, og man lyttede, naar han talte. „Verdenshistorien er fuld af Krig, Slag og

Belejringer", sagde han, „men der staar aldrig noget om Hjælp for de saarede, og det er dog Kristus selv, der har sagt, at vi skal elske vore Fjender". Dunant mente, at Florence Nightingales Arbejde paa Krim var af langt større Betydning end de største Slag i Krimkrigen, og nu kan vi jo alle se, at det havde han Ret i.

„Naar Florence Nightingale ved Sevastopol og jeg ved Solferino har kunnet være noget for de saarede med den ganske uøvede Hjælp, vi havde, hvor meget mere kunde saa ikke en organiseret Hjælp med et fælles Mærke blive til Lindring og Velsigelse!" sagde han.

Han havde saa meget Held med sig, at man enedes om at holde en stor Kongres i Genf (Genève) 1864, hvor der kom Udsendinge fra 14 Stater, og her enedes man om en Mængde Bestemmelser, der tilsammen kaldes Genfer-Konventionen eller Genfer-Overenskomsten. De vigtigste er:

1. Alle saarede og syge skal plejes. Hvis en Hær flygter fra de saarede, skal man efterlade noget Personale og noget Materiel (altsaa Forbindinger og andet, som skal bruges).

2. De krigsførende Magter maa gerne bytte deres saarede eller overlade Fjendens saarede til en neutral Magt, naar de kan flyttes.

3. Man skal se de døde efter (det er naturligtvis, for at man ikke skal komme til at begrave nogen levende) og man skal vaage over, at de ikke plyndres.

4. De Kendetegn, der gør, at man kan se, hvem de døde og saarede er („identificere" dem) skal sendes videre, og Breve og Værdisager sendes tilbage.

6. Det Mandskab, som har med de saarede at gøre, skal respekteres og beskyttes.

7. Ambulance-Soldaterne maa ikke skade Fjenden. De maa gerne være bevæbnede.

12. Hvis de tages af Fjenden, er de ikke Fanger, lige saa lidt som Præster er det, og de fortsætter deres Arbejde i Fjendens Lejr.

Som en Opmærksomhed mod Schweiz og mod Dugnant valgte man til fælles Mærke et Kors ganske som det, der findes i det schweiziske Flag, kun at Farverne blev omvendt: et rødt Kors paa hvid Bund.

23. Det røde Kors' Flag maa kun hejses, naar der er Brug for det.

27. Alle Lande skal værne det røde Kors mod Misbrug.

Til Røde Kors hører et Valgsprog: *Inter arma caritas*. Det er Latin og betyder: „Barmhjertighed under Vaaben”.

Tidligere havde hver Nation haft en særlig Fane ved Ambulancen, og det var en stiltiende Overenskomst, at man ikke skød derhen eller paa Lazarettene, men da alle Farverne var forskellige, skete der ofte sørgelige Fejltagelser. Dette behøvede nu ikke at ske mere.

Genferkonventionen beskæftigede sig kun med Hæren, men senere, 1868, 1906 og 1929, er den blevet udvidet, og der er nu ogsaa Regler for Krig til Søs, f. Eks. om Hospitalsskibe.

III.

RØDE KORS' UDVIKLING.

Da Genferkonventionen var vedtaget, sluttede efterhaanden flere Lande sig til den. Danmark kom med 1876. Det danske Røde Kors' Valgsprog er: „I Krig, i Fred — Barmhjertighed”. Tyrkiets Mær-

ke blev en rød Halvmaane, men Bestemmelserne var de samme. Ved Verdenskrigens Begyndelse omfattede Røde Kors ca. 40 Lande. Der blev kun alt for god Brug for det. I de ca. 10 Krige, som Europas Lande har deltaget i inden Verdenskrigen, har Røde Kors-Folkene gjort god Nytte. Men de kom ogsaa med uden for Krigen, hvor der var sket en Katastrofe: Oversvømmelse, Bjergskred, Jordskælv, Jernbaneulykke. Kom der en stor Epidemi, var Røde Kors-Folkene straks rede til at hjælpe, og man opdagede altsaa snart, at de ikke blot kunde anvendes i Krig.

Amerika har altid været noget sendrægtig, naar det gælder at slutte sig til en europæisk Bevægelse, og vilde ikke med i Røde Kors; men en dygtig, amerikansk Sygeplejerske, Miss Clara Barton, fik endelig 1881 oprettet en Røde Kors-Afdeling i De forenede Stater. Og da Tanken først havde slaaet Rod derovre, voksede Røde Kors-Bevægelsen med amerikansk Hurtighed. Om det saa var de blinde, tog de fat for at hjælpe Røde Kors. Drengene samlede Penge, Pigerne strikkede Muffediser og Sokker eller lavede Bandager, Bind og Haandklæder. De allermindste sømmede Haandklæderne. Mexikanske Indianere kom og bad om at maatte danse deres gamle Krigsdanse til Fordel for Røde Kors.

Allerede 1882 blev der stærkt Brug for Røde Kors under nogle vældige Oversvømmelser. Nu, da Hjælpen var organiseret, skaffedes der øjeblikkelig Sædekorn fra Chicago, og meget betegnende kom der fortrinlig Hjælp fra Mennesker, der selv havde prøvet saadan en Oversvømmelse. Ellers plejede Folk at blive helt vilde og raadløse under en saadan Katastrofe.

Foruden de egentlige Sygeplejersker og Ambulancebærere har Røde Kors uddannet en Del Mænd og

Kvinder til Hjælp ved Sygdom. De lærer at se paa den syge for at udfinde, hvad der er i Vejen, at udføre Lægens Ordre med Omtanke og Selvstændighed og at yde den første Hjælp i Ulykkestilfælde. Kvinderne lærer særlig at lave Mad og forstaa sig paa Diæt, og alle skal kende noget til Sundhedspleje. Disse Mennesker har under Epidemier ofte maattet tage Styret i fremmede Hjem, hvor alle laa syge. I Danmark skete det første Gang i Randers under en Tyfusepidemi, senere f. Eks. under den spanske Syge 1918—1919.

IV.

RØDE KORS UNDER VERDENSKRIGEN.

Da Verdenskrigen udbrød 1914, voksede Røde Kors-Bevægelsen naturligvis enormt. Herhjemme troede vi jo alle, at Danmark vilde blive draget med ind i Krigen.

Den Række Kvindeforeninger, der siden 1900 under daværende Kronprinsesse Louises Ledelse var begyndt at lave Forbindpakker til Hæren, udvidede denne Virksomhed med største Iver og Hast. Ligesom i 1848 blev der strikket Sokker og syet Skjorter overalt i Landet, og en Mængde Mænd og Kvinder meldte sig til Røde Kors. Lægerne uddannede gratis 1000 til Sygepleje, andre lærte Vask, Linnedsyning, Køkkenarbejde og Bogføring. Til al Lykke fik vi jo ikke Brug for Forbindpakkerne; dog blev der paa anden Maade Anvendelse for det danske Røde Kors. Men slet ikke i Begyndelsen.

Under alle de tidligere Krige, efter at Danmark

var blevet Medlem af Røde Kors, havde vi sendt Hjælp til krigsførende Lande, og det faldt lige saa naturligt, at vi i 1905 hjalp baade Japan og Rusland, som at vi f. Eks. bistod Norge, da der var brændt en hel norsk By, Aalesund. Derfor tilbød vi øjeblikkelig Hjælp til begge Sider, men til vor Skuffelse svaredes der fra alle Sider nej Tak. Ingen af de kæmpende ønskede fremmed Hjælp. Sagen var, at man overalt var dødelig angst for Spioner.

De neutrale Lande maatte altsaa forholde sig uvirkomme og nøjes med at høre om al Elendigheden, medens Opgaverne i de krigsførende Lande taarnede sig op, saa de slet ikke var til at magte. Men efterhaanden blev der noget at gøre, ogsaa for Danmarks Røde Kors.

I de store Slag i Verdenskrigen blev der taget mange Fanger, og snart sad der i alle Lande Mennesker, der svævede i den frygteligste Angst for deres kære, og nu blev det de neutrale Landes Røde Kors, der prøvede at udfinde, hvor de savnede var blevet af, og paatog sig at sende Breve til dem. I København sad der snart flere Hundrede Mennesker og læste Breve — i Begyndelsen ca. 688 om Dagen, senere flere og flere — een Dag kom der over 10 000. Af disse Breve blev der saa gjort Uddrag, der sendtes videre til Adressaten, hvis man kunde finde ham. Alle Brevene gik portofrit. Da det særlig var Østfronten, vi beskæftigede os med, var de paa Tysk, Russisk, Ungarsk, Polsk, Italiensk, Tjekkisk, Jiddisch (Jødernes Sprog) o. fl. Røde Kors prøvede at finde tyske Krigsfanger i Rusland og russiske Krigsfanger i Tyskland. Det sidste gik bedst, og man havde tilsidst et Kartotek med 2½ Million Russeres Navne og Adresser. Derimod var det altid vanskeligere at faa Besked om Tyskerne i Rusland, for Rusland er stort, og der var ikke den Orden som i Tyskland.

Der udspreddes i de neutrale Lande Rygter om, at Fangelejrene var anbragt paa usunde Steder, og at Fangerne blev mishandlet. Følgen var, at alle de krigsførende Lande gav neutrale Mænd Adgang til Fangelejrene, og her blev man hurtigt klar over en ny Opgave for de neutrale Røde Kors. Da der blev fortalt om den grænseløse Sløvhed og Fortvivlelse, der var en Følge af Fangernes Lediggang, begyndte Røde Kors i 1915 at sende Bøger til Krigsfangerne paa begge Sider. I Danmark var den gamle, berømte Filosof Professor Høffding Formand for Røde Kors. Under hans Ledelse blev der nu herhjemme samlet Lærebøger i alle mulige Fag paa næsten alle Sprog, Sangbøger, historiske og geografiske Værker, Skønlitteratur, kirkelig Litteratur for baade Protestanter og Katolikker. Der var noget for alle. Men før Afsendelsen skulde hver eneste Bog blades helt igennem, for at der ikke skulde staa skrevet noget i dem.

Alle disse Bogpakker, 900 000 i alt, vakte uendelig Glæde. Om en gammel tysk Officer er det sagt, at han ligefrem hoppede af Glæde som et Barn, da han langt ovre i Østrusland modtog en Pakke tyske Bøger. Læger og Sygeplejersker fra de neutrale Lande kom ogsaa ud, efterhaanden som Nøden blev saa overvældende, at der ikke længer var Raad til at sige nej Tak.

I selve de kæmpende Lande arbejdede Røde Kors naturligvis feberagtigt lige fra Krigens første Dag, da der skænkedes Te og Limonade til Soldaterne, der drog ud.

Plejen af de saarede optog alene i Tyskland 10 000 Sygeplejersker. Saa kom Uddeling af kunstige Lemmer, Transport af saarede og sindssyge, alt skulde Røde Kors tage sig af. En ganske ny Virksomhed kom til under Verdenskrigen, nemlig Dressur af Rø-

de Kors-Hunde. Det begyndte med 8 Hunde i den franske Hær, men da man saa, hvad de kunde udrette, voksede Tallet til flere Tusind i alle Hære, og disse Hunde reddede mange Tusinde Menneskeliv.

Sygeplejersker i en Skyttegrav.

De saarede vil altid søge Ly, hvor de kan: i Jordhuller eller Grøfter, og i Mørke kan man ikke finde dem. Gaa med Lygte kunde Ambulancens Folk ikke, da der altid blev skudt efter Lyset, men de modige Sanitetshunde kunde finde de saarede og hente Hjælp. Selv midt under et Slag saa man dem i Kugleregnet

pile af Sted med smaa Flasker bundet til Halsbaandet, saa den saarede kunde faa lidt Vand eller Kognak, hvis han bare kunde røre sig. De brugtes ogsaa som Spejdere, Skildvagter og Budbringere, og de kunde

Sanitetshund, der har hentet Hjælp.

tage Kampen op mod Skyttegravens Rotter. Det var mest Colleyer, der anvendtes, og altid mørke. De lyse var for lette at se. Da Gaskrigen begyndte, maatte Hundene ogsaa bære Gasmasker, da Gassen netop laa lavt.

Det store Røde Kors' Hovedkontor i Genf arbejdede naturligvis af al Magt paa at hjælpe og lindre. Noget af det mislykkedes, f. Eks. kunde Røde Kors ikke faa Brug af Giftgas forbudt; men det er dog med Rette sagt, at Røde Kors var et Lys i Krigens Nat; det var til Trøst for Millioner af Mennesker, fordi det bragte Haab og talte Menneskekærlighedens Sag. Det lykkedes f. Eks. at faa Tilladelse til i Schweiz at

modtage tuberkuløse Fanger, lige mange fra begge Sider, for at prøve at helbrede dem i den friske Bjergluft.

I Serbien tog det amerikanske Røde Kors fat under en Tyfus-Epidemi med ca. 9000 Tilfælde om Dagen. Landet blev inddelt i Distrikter, alle syge blev isolerede, de værst smittede Huse blev brændt, Jernbanetog blev sendt dertil med Badesager og Desinfektionsmidler, Drikkevandet blev steriliseret, og alle Mennesker blev vaccineret mod Sygdommen. Saa fik man Bugt med den, men da var der død 150 000 Mennesker.

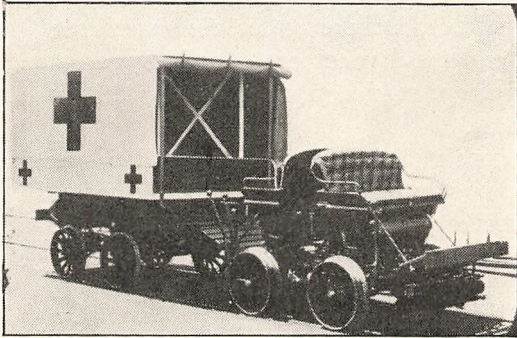
Den danske Prins Valdemar og den svenske Prins Carl skrev samtidig til den tyske Kejser Wilhelm og den russiske Czar Nikolaus og bad, om Sverige og Danmark maatte overtage nogle af de syge Krigsfanger. Begge Kejsere svarede ja.

I 1916 lod Staten saa indrette to Lejre, en for Tysskere i Hald, en for Russere i Horserød. Snart saas Krykker, Bandager og mørke Brillen overalt i Lejrene. Ansigterne havde i Regelen et underlig forstenet Udtryk; men de danske Læger og Sygeplejersker fik alligevel hjulpet mange Stakler, og der var stor Taknemmelighed mod Danmark, selv om vi hverken kunde skaffe dem deres Frihed eller deres Hjem.

Desværre blev Røde Kors-Mærket ikke altid respekteret under Verdenskrigen, og der kom mange Klager derover fra begge Sider, men den Iver, hvormed man forsvarede sig mod Anklagerne, viste bedst, at man udmærket godt vidste, det var en Pligt at respektere det, og var det et Sted blevet forsømt, havde man en inderlig ond Samvittighed.

Ganske vist er det sket, da Hadet var bitrest, at nogle hævdede, at enhver er sig selv og sine egne nærmest, og at Røde Kors ikke skulde være inter-

nationalt, men disse Røster døde hurtigt hen, bl. a. fordi de, det mest angik, nemlig de saarede, ikke vilde lytte dertil. Var man først saaret og hjælpeløs, svandt Hadet bort af sig selv. Det hændte f. Eks. en Gang, at to saarede Englændere og en saaret Tysker kom til at ligge i Nærheden af hinanden. Den ene Englænder laa og bad om Vand. Pludselig sagde Ty-

Ambulance.

skeren: „Her, her!“ Englænderen troede, han bad om Hjælp og kravlede med stort Besvær hen for at se, hvad han kunde gøre for ham. Men Tyskeren sagde paa sit daarlige Engelsk: „Der! drik du. Jeg dør“. Han gav altsaa sin sidste Draabe til en saaret Fjende. Det er Englænderne, der har fortalt Historien.

V.

D U N A N T.

Medens Røde Kors saaledes er gaaet sin Sejrs- gang gennem Verden, ligger det nær at spørge, hvad der

imidlertid var blevet af Stifteren, Henry Dunant. Men det er en meget trist Historie. Han brugte efterhaanden alle sine Penge til sit elskede Røde Kors, og da han var blevet fattig, og Røde Kors levede videre og voksede sig stærkt, boede han i Paris, hvor han ligefrem led Nød. Han var helt glemt. Han maatte smøre Blæk paa Pletterne paa sit sorte Tøj og Kridt paa sit Linned. Mad maatte han tigge, og til sidst turde han ikke gaa hjem, fordi han ikke havde Penge til Huslejen. Saa sov han paa Bancgaarde eller under aaben Himmel. 1885 havnede han i en lille By, der hedder Heiden, og der kom han paa Fattig-huset. Da hans Helbred var ødelagt af Gigt og en Sygdom i Struben, kom han paa Heidens Sygehus, og her fandt en tysk Læge ham i 1895. Han skrev om ham, og nu kan det nok være, man blev rusket op rundt om i Europa, da man hørte, hvordan det var gaaet den Mand, der har udført et af de største Arbejder i Menneskekærlighedens Tjeneste. Den russiske Kejserinde Dagmar kom først og gav ham 4 000 Francs om Aaret, russiske Læger gav 5 000, og nu strømmede Pengene ind fra Regeringer og naturligvis fra selve Røde Kors.

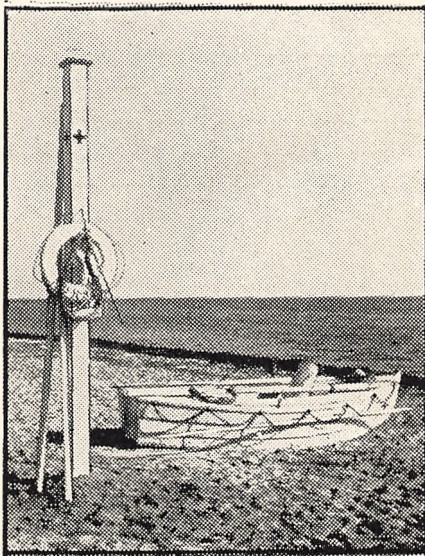
Men Dunant tog Rigdommen lige saa roligt som Fattigdommen og blev boende paa Sygehuset i to smaa Værelser til sin Død 1910. Da Nobels Fredspræmie første Gang blev uddelt 1901, fik han den halve. Hvorfor han ikke fik den hele, skal jeg ikke kunne sige.

VI.

RØDE KORS EFTER VERDENSKRIGEN.

1917 blev Fredsprisen skænket til selve Røde Kors i Genf, og det kunde sandelig nok trænge til Pengene, for det var jo midt under Krigen.

Da Freden saa endelig kom, var der mange, som tænkte, at nu var der ikke mere at gøre for Røde

En af Røde Kors' Redningsposter ved Vandet.

Kors. Men det var galt. Allerede lige efter Krigen, under den spanske Syge, gjorde Røde Kors et mægtigt Arbejde, og det var ikke mindre farligt end under Krigen.

Det viste sig snart, at der var og er Brug for Røde Kors alle Vegne. Er der ikke Krig, saa fører Røde Kors selv Krig mod Epidemier, Tuberkulose, i det hele taget mod alle Sygdomme og al unødvendig Lidelse.

Belgiske Børn arbejder for et andet Lands „Ungdommens Røde Kors.“

Røde Kors dukker op overalt: paa Kælkebakker og Dyrskuer, paa Arbejdspladser, hvor der er sket en Ulykke, ved alle Naturkatastrofer, og alle Vegne søger det at faa saa mange Mennesker som muligt med i Arbejdet. Alle kan være med. Først og fremmest kan man stille sig selv til Raadighed for Røde Kors, men man kan ogsaa hjælpe med Penge, Hus, Senge, Vogn, ja blot med at stille sin Telefon til Tjeneste. Noget kan alle gøre.

Røde Kors vil skabe en uhyre Stab af Mennesker, der ikke staar raadløse og forvildede, men ved, hvordan de skal hjælpe i Tilfælde af Drukning, Gasforgiftning, Krampe, Slagtilfælde, Ulykker med Elektricitet og andre Katastrofer. Disse Mennesker skal kunne lægge en Forbinding, rede en Seng og bære en syg, saa det gør saa lidt ondt som muligt.

58 Lande og over 14 Millioner voksne Mennesker er nu med i Røde Kors, men desuden findes der i næsten alle Lande Ungdomsafdelinger med tilsam-

men 12 $\frac{1}{2}$ Million Medlemmer. Røde Kors hjælper ogsaa Spejderne med Materiel til deres Samaritert-Undervisning.

Hvert Land har sin Afdeling og kan selv bestemme, hvad det vil lægge mest Vægt paa, og alle Landene sender Udsendinge til Genève, hvor der paa den Maade dannes en Slags Hovedafdeling, og hvor man lægger Planer og holder Raad.

Hele dette vældige Værk er skabt af en eneste Mands vældige Energi og Kærlighed til Mennesker, og han har faaet Mod til at tage Opgaven op ved at høre om, hvad et andet enkelt Menneske, Florence Nightingale, har kunnet udrette.

Den store Franskmand Louis Pasteur har sagt, at den største Lykke, der kan times et Menneske, er at faa Lov at udrette noget, der kan være til Gavn for hele Menneskeheden.

Hvor meget Henry Dunant end har maattet gaa igennem, saa har han dog hele Tiden haft den Følelse, at denne store Lykke var blevet ham til Del.

Der er skrevet om ham:

Saa sejred' Barmhjertigheden
Til Slægternes Held engang.
Velsignet i Krigen og Freden
Dit Minde, Henry Dunant.

Fra en Skolelæsestues Emnekatalog.

Ved Kommunalærer, cand. theol. *Chr. Krog Clausen.*

RØDE KORS

- Dansk Historie II („Gennem Tider og Lande"). S. 178—184 (Harald Høffding: Det røde Kors).
- Poul Müller og Jakob V. Pedersen: Foregangs mænd I. S. 80—84 (Florence Nightingale). S. 85—90 (Henry Dunant og Røde Kors) jfr. S. 40 og S. 112—113.
- Fr. Svendsen: Nødhjælp. 4. Opl. S. 5 (Dunant. Røde Kors).
- M. K. M. Vestergaard: Navnkundige Mennesker fra sidste Aarhundrede. S. 178—189 (Florence Nightingale).

Større Værker.

- „Frem". D. Andet Bind. 1928. S. 211—215 (Dunant og Det røde Kors). S. 340—344 (Dansk Røde Kors).
- S. Wiskinge: Fra Enevælde til Folkestyre. S. 101 (Dunant. Røde Kors).

FAGLIG LÆSNING

I Aarene 1928—1932 er udkommet:

1. *I. Lieberkind*: Vandkalven (udsolgt).
2. *P. Lauritzen-Bredbro*: Det genvundne Land.
3. *Kristjan Kjær*: Aser og Jætter.
4. *J. J. Jørgensen*: Verdenshandelens Veje (udsolgt).
5. *Sofus Franck*: Sukkerroen.
6. *Kaalund-Jørgensen*: Danebrog (udsolgt).
7. *Hakon Jørgensen*: Fra Svampenes Verden.
8. *Asger Ditlevsen*: Fugietræk. (udsolgt).
9. *Emil Nielsen*: Korsedderkoppen.
10. *K. Frigast Hansen*: Santalistan og Santalerne.
11. *Th. Mathiassen*: Et Besøg hos Canadas Eskimoer.
12. *R. Claudi-Hansen*: Istidsfolk og Istidskunst.
13. *Vilhelm Rasmussen*: Nilen.
14. *Laurits Nielsen*: Honningbienen som Husdyr.
15. *Kaalund-Jørgensen*: Pompeji og dens Skæbne.
16. *Tage Nissen*: Pampas.
17. *Hakon Jørgensen*: Naturfredning.
18. *Axel V. Nielsen*: Ildkugler og Stjerneskind.
19. *H. Bahne Jensen*: Fem danske Grønlandsfarere.
20. *S. Degerbøl*: Arbejderbevægelsen.
21. *Ingeborg Spager*: Lapmarkens Æventyr.
22. *Mis Degerbøl*: Dansk Malerkunst.
23. *J. C. Willesen*: Folkenes Forbund. (udsolgt).
24. *I. Lieberkind*: Skoleakvarier.
25. *C. A. Rasmussen*: Viben.
26. *V. S. Lauritsen*: Det danske Hedeselskab.
27. *Sophie Petersen*: Færøerne.
28. *H. Blegvad*: Hvad en Dykker ser paa Havets Bund.
29. *Jørgen Banke*: Topgaarden.
30. *S. Fr. Nørlyng*: Danske Sagn.
31. *E. B. Hoffmeyer og E. Nielsen*: Gallhvepse.
32. *Ernst Müller*: Snylledyr hos Mennesket.
33. *R. Claudi-Hansen*: Fra Arkæologiens Arbejdsmark.
34. *Fred. Vedsø*: Da England blev Verdens Værksted.
35. *Ingeborg Spager*: Gotland.
36. *Christian Østrup*: Rom.
37. *Hakon Jørgensen*: Frøspredning.
38. *Sophie Petersen*: Island.
39. *S. Degerbøl*: Andelsbevægelsen.
40. *Alfred Mortensen*: Til Toppen af Mont Blanc.
41. *Jacob Løber*: Slotsholmen.
42. *Th. Roust*: H. P. Hanssen.
42. *Joh. Grønborg*: Fra Adelsvælde til Enevælde.
44. *Hans Kyrre*: Guldhornene.
45. *Knud Barfod*: Gøgen.
46. *N. M. Ludvigsen*: Med Fiskere paa Aalefangst.
47. *Jens Jensen*: Vand.
48. *O. Filskov*: Skibe.
49. *J. Banke*: Husmandsbevægelsen.
50. *Rud. Grytler*: Af Musikkens Historie.
51. *H. Kyrre*: Bakkehuset.
52. *Rigmor Claudi-Hansen*: Klostre og Munke.
53. *Johs. Tholte*: Havedyrkning.
54. *Sophie Petersen*: Østgrønland.
55. *H. Jørgensen*: Blomsternes Bestøvning.
56. *Thormod Kirstein*: Fra Haandværk til Industri i Danmark.
57. *Ingeborg Spager*: Dalarne.

FAGLIG LÆSNING

koster pr. Aargang à 10 Hæfter 7 Kr. — For Skoler, Biblioteker o. lign. som aftager mindst 15 Eksemplarer, er Prisen 5 Kr. aarlig. Af Aargangene 1928, 1929, 1930, 1931 og 1932, hvoraf flere af Numrene er udsolgt, vil der kunne leveres enkelte Numre (Hæfte 1—50) til 50 Øre pr. Eksemplar, dog kun naar der aftages mindst 15 Eksemplarer af hvert af de ønskede Numre. Endvidere er der fastsat en Partipris af 60,00 for 100 Ekspl. sorteret blandt alle udkomne Hæfter efter eget Valg.